

22. 6. 2023

Mezioborová studentská konference Klimatická spravedlnost a udržitelná budoucnost

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické
právo a udržitelnost

Case study Shell: Odstíny klimatické litigace proti korporacím

David Chytil

Obsah

Zodpovědnost fosilních korporací

Proč právě Shell?

Case 1 – odpovědnost za celkové emise (globální Sever)

Case 2 – odpovědnost za znečištění v Nigérii (globální Jih)

Závěr

Proč žalovat korporace?

Koho žalovat?

Stát

Korporace („Carbon Majors“)
• „Velká moc, malá zodpovědnost?“

Klimatická spravedlnost

Emise skleníkových plynů (GHG) a jejich dopad

Dopad v místě těžby (globální Jih)

Carbon Majors/Big Oil

Carbon Majors Report 2017

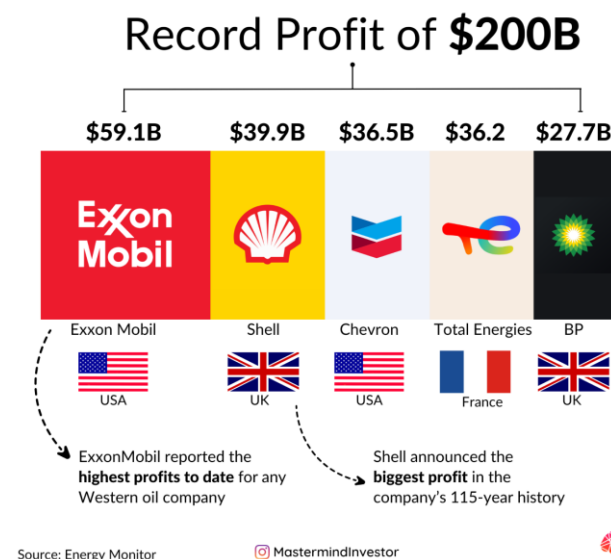
- 100 společností zodpovědné za 70 % + emisí GHG od roku 1988

„Carbon Majors Inquiry“

- Komise pro lidská práva (Filipíny, 2022)
- Soukromé společnosti zodpovědné za více než 20 % emisí (1854 – 2016)
- Vliv na lidská práva Filipínců

Big Oil Profits

At Record Highs in 2022

Zdroj obrázku:
<https://www.visualcapitalist.com/cp/big-oil-profits-reached-record-high-levels-in-2022/>

Klimatická litigace proti korporacím - otázky

Nadnárodní působení

- Dceřinné společnosti
- Koho a kde žalovat?
- Přístup k soudu

Odpovědnost

- Civilní
- Lidská práva
 - CSR/BHR
 - **UNGP**
- Ekocida

Přičitatelnost emisí

- Scope 1 – 3
- **(ne)přímé emise**
- Dodavatelský řetězec?

Uhlíkové účetnictví a dodavatelský řetězec

Scope 1

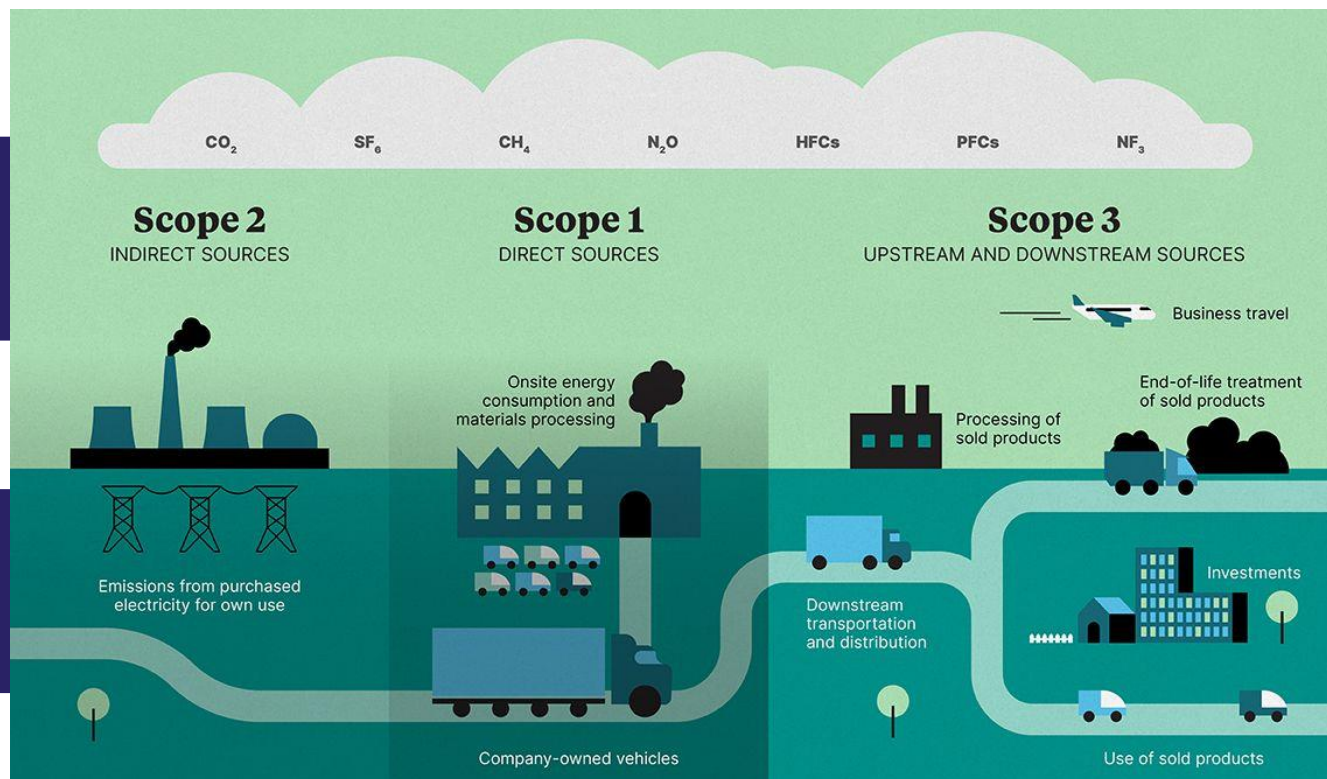
- Přímé emise

Scope 2

- energie

Scope 3

- Dodavatelský řetězec (vč. koncových uživatelů)

Zdroj obrázku: <https://climateactionnavigator.oliverwymannforum.com/scope-3-emissions>

Uhlíkové účetnictví a dodavatelský řetězec

Scope 1

- Přímé emise

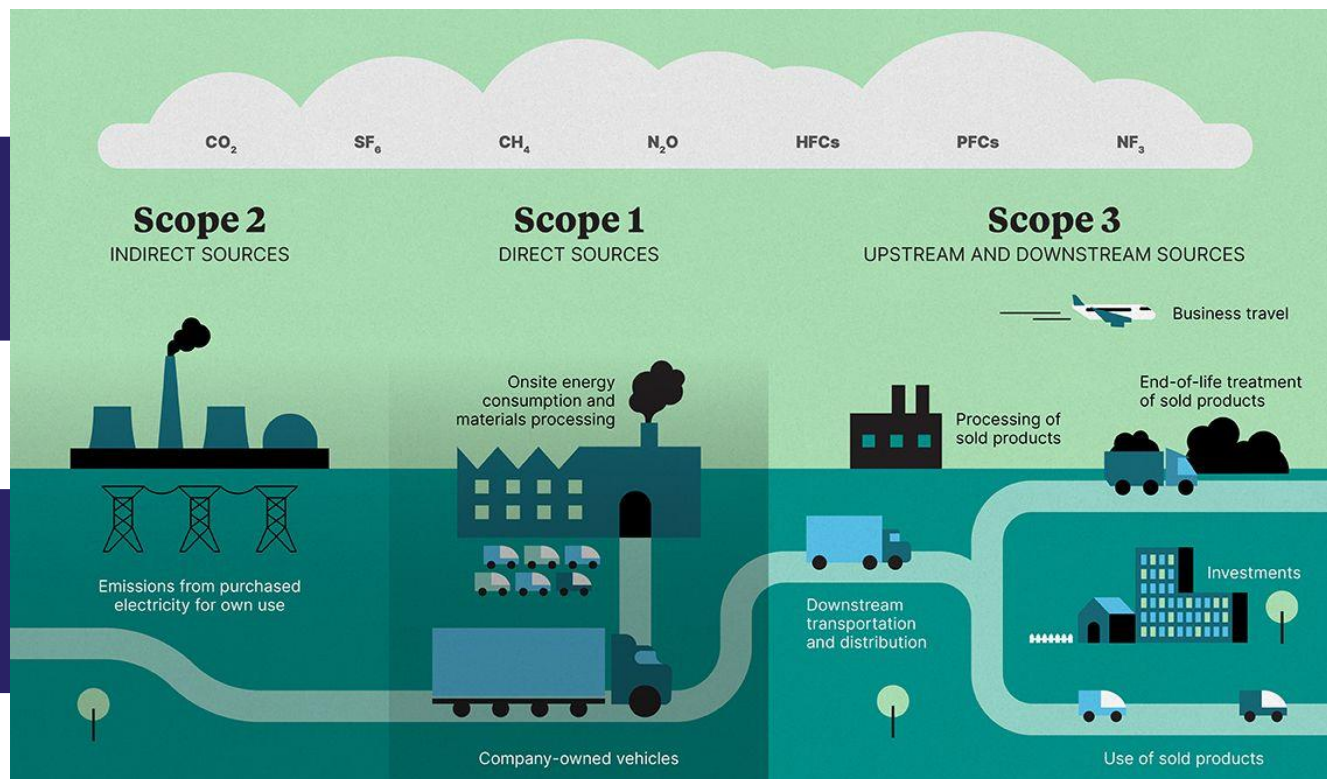
Scope 2

- energie

Scope 3

Shell: 85 %+ emiseí

- Dodavatelský řetězec (vč. koncových uživatelů)

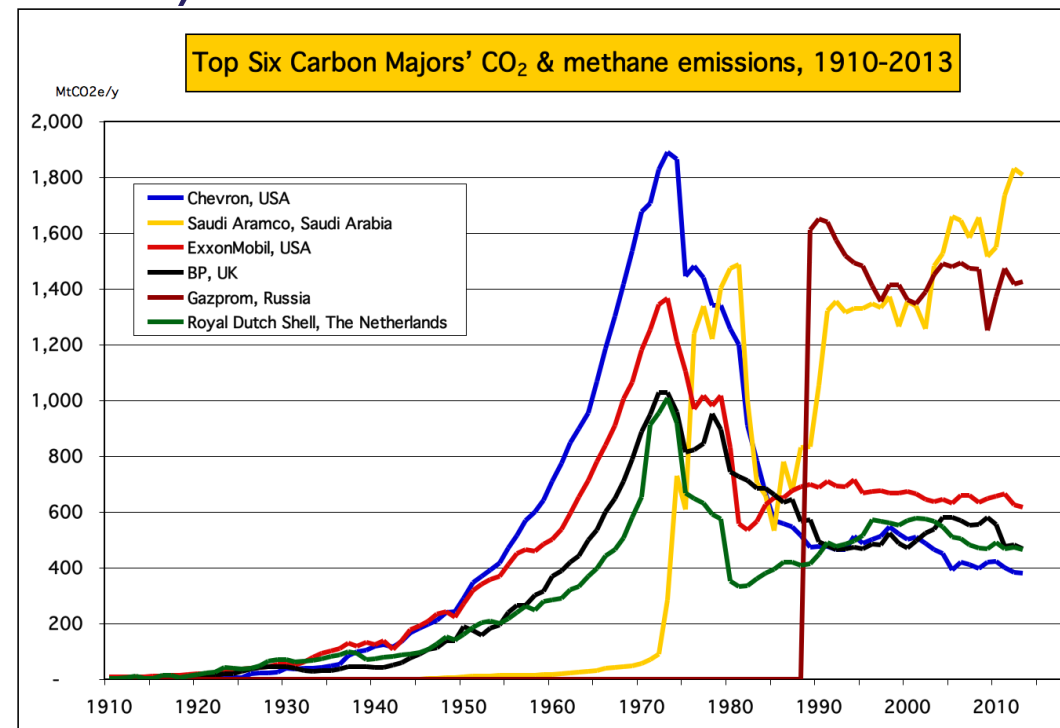

Zdroj obrázku: <https://climateactionnavigator.oliverwymannforum.com/scope-3-emissions>

Proč právě Shell?

- 2. největší **soukromá** ropná společnost
- 9. největší podíl na emisích GHG (1988 – 2015) → **1,7 %** celosvětových emisí (Carbon Majors Report 2017)
- Více než 1100 společností ve 160 zemích
- **Sídlo v Evropě** (Nizozemsko → UK)

Zdroj grafu:
<https://climateaccountability.org/carbonmajors.html>

Typy sporů – příklady Shell

Snížení emisí

- *Milieudefensie et. al. v Shell*

Náhrada škody

- Spory proti Shell Nigeria (SPDC)

Greenwashing

- *Greenpeace Canada v Shell Canada*

Povinnost vůči akcionářům

- *ClientEarth v Shell's Board of Directors*

Aktivismus/protireakce

- *Shell Offshore Inc. v Greenpeace, Inc.*

Typy sporů – příklady Shell

Snížení emisí

- *Milieudefensie et. al. v Shell*

Náhrada škody

- Spory proti Shell Nigeria (SPDC)

Greenwashing

- *Greenpeace Canada v Shell Canada*

Povinnost vůči akcionářům

- *ClientEarth v Shell's Board of Directors*

Aktivismus/protireakce

- *Shell Offshore Inc. v Greenpeace, Inc.*

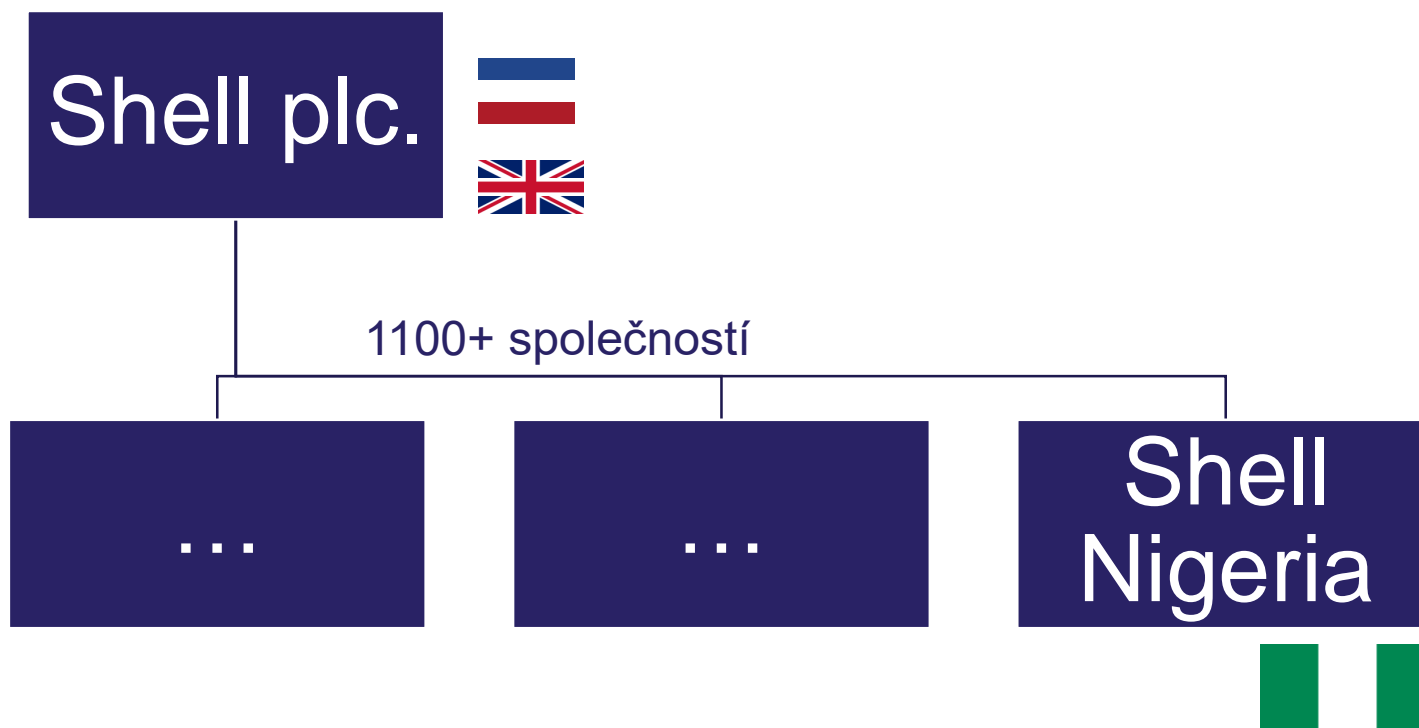
ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické
právo a udržitelnost

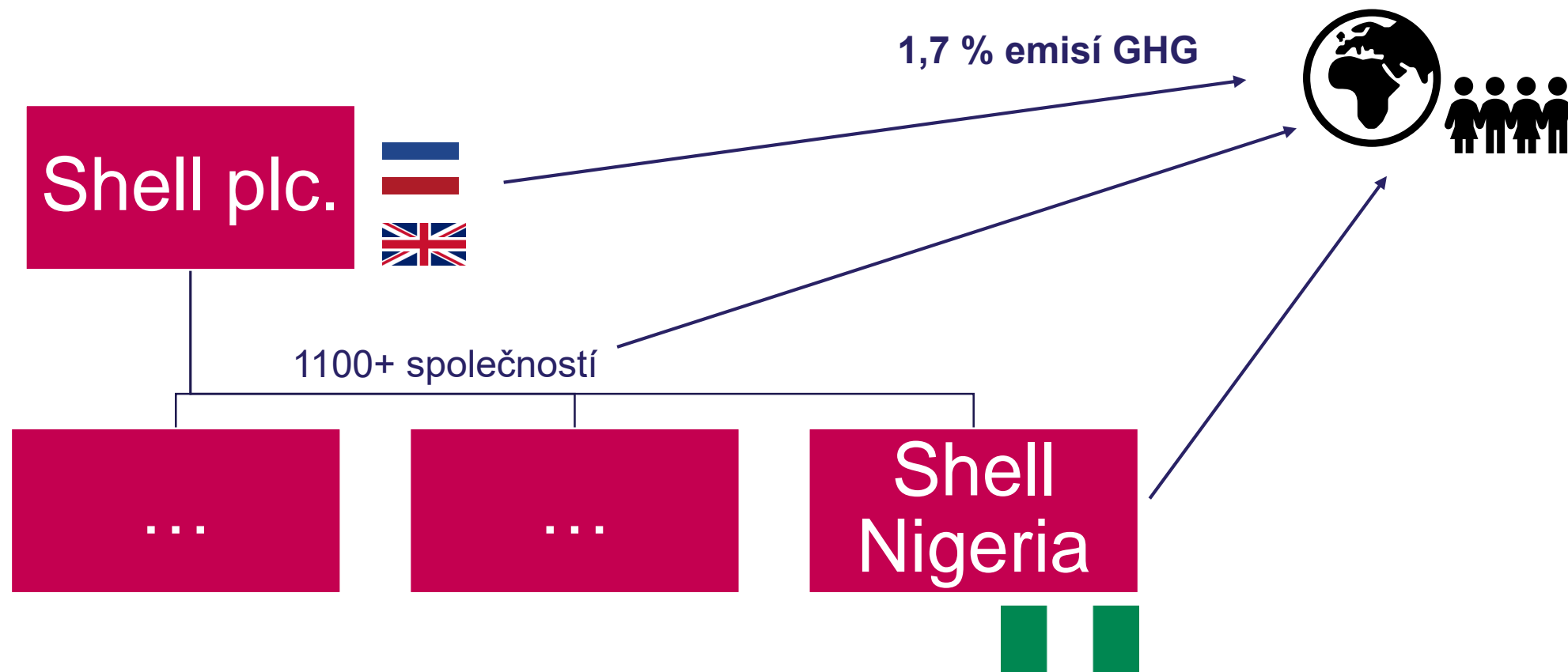
Případ 1: Celkové emise – *Milieudéfensie et al. v Shell*

- Hromadná žaloba
- Aktivní legitimace – obyvatelé Nizozemska, vč. budoucích generací (x světová populace – chybí „podobný zájem“)
- Porušení nepsaného standardu péče (srov. *Urgenda*)
- Aplikace Pařížské dohody a lidskoprávních závazků
- **UNGP – čl. 13 – „business relationships“ → Shell group**
 - 1100 společností a 160 zemí
- **Povinnost snížit emise (scope 1 – 3) o 45 % do roku 2030 (vůči 2019)**

Shell Group:

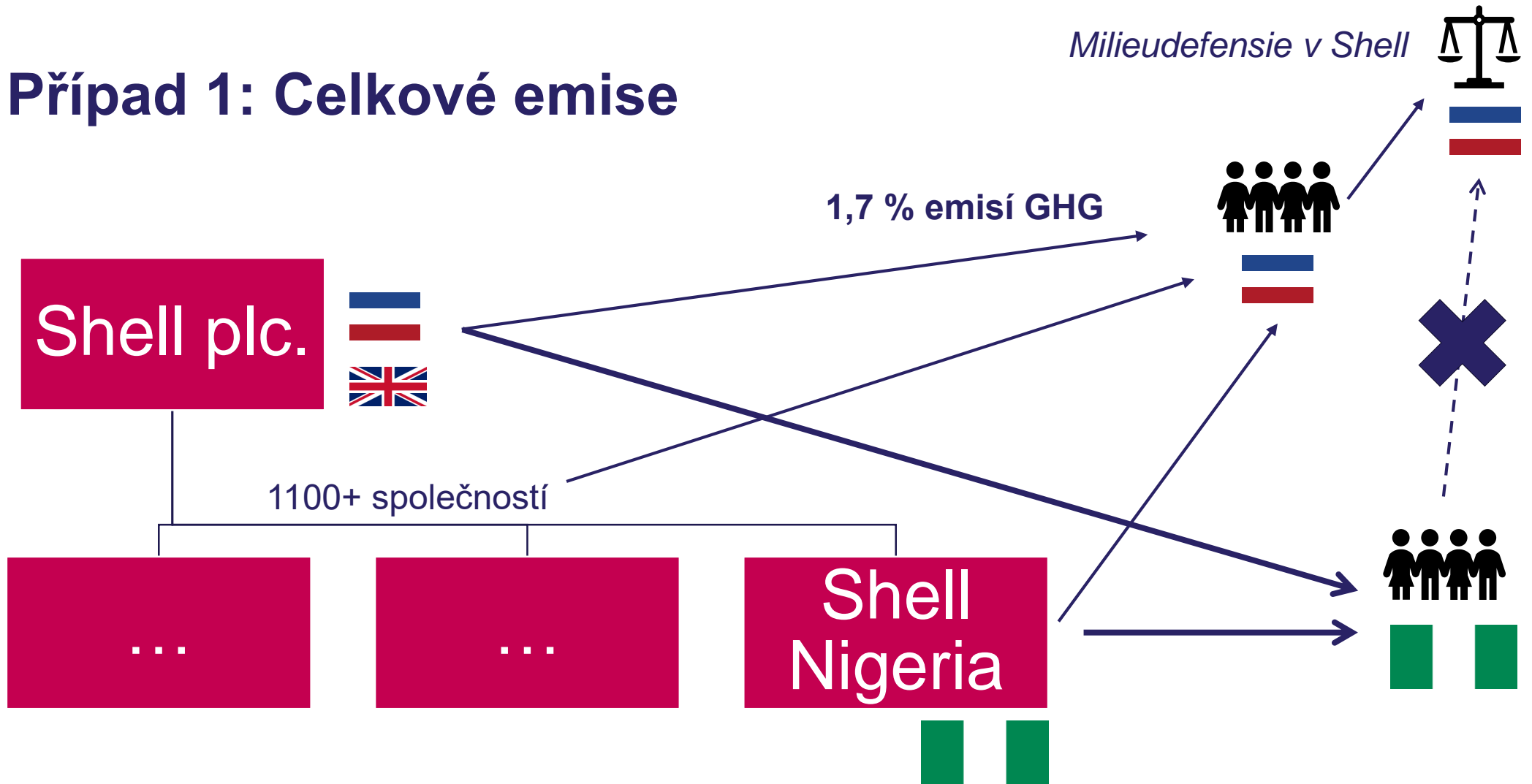
Případ 1: Celkové emise

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

Případ 1: Celkové emise

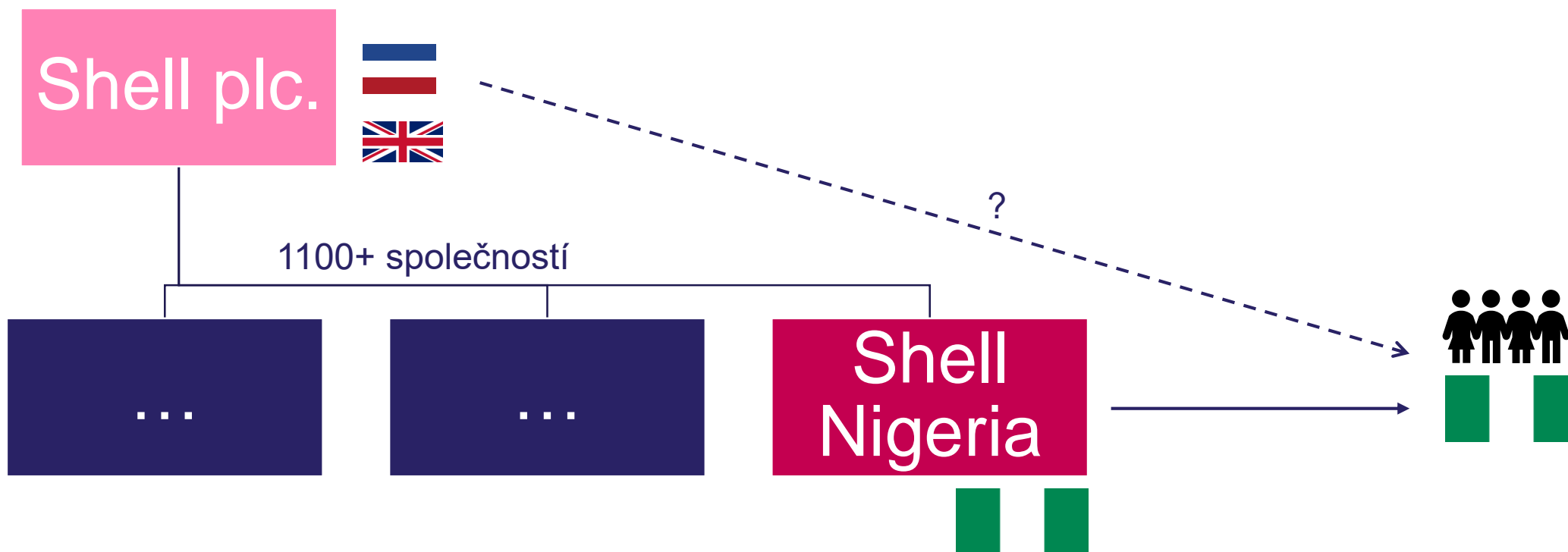
Případ 2: Znečištění v Nigérii

- Shell Petroleum Development Company of Nigeria Limited (SPDC)
 - Přímý i nepřímý dopad aktivit
- **Delta Nigeru** - politický a environmentální kontext
 - Únik ropy a „gas flair“
 - Zdravotní problémy – zvýšená dětská úmrtnost
 - Justiční vražda - Ken Saro-Wiwa
- **Soudní spory**
 - Náhrada škody
 - Zdržení se činnosti
 - Jurisdikce a odpovědnost?

Zdroj obrázku: <https://friendsoftheearth.eu/>

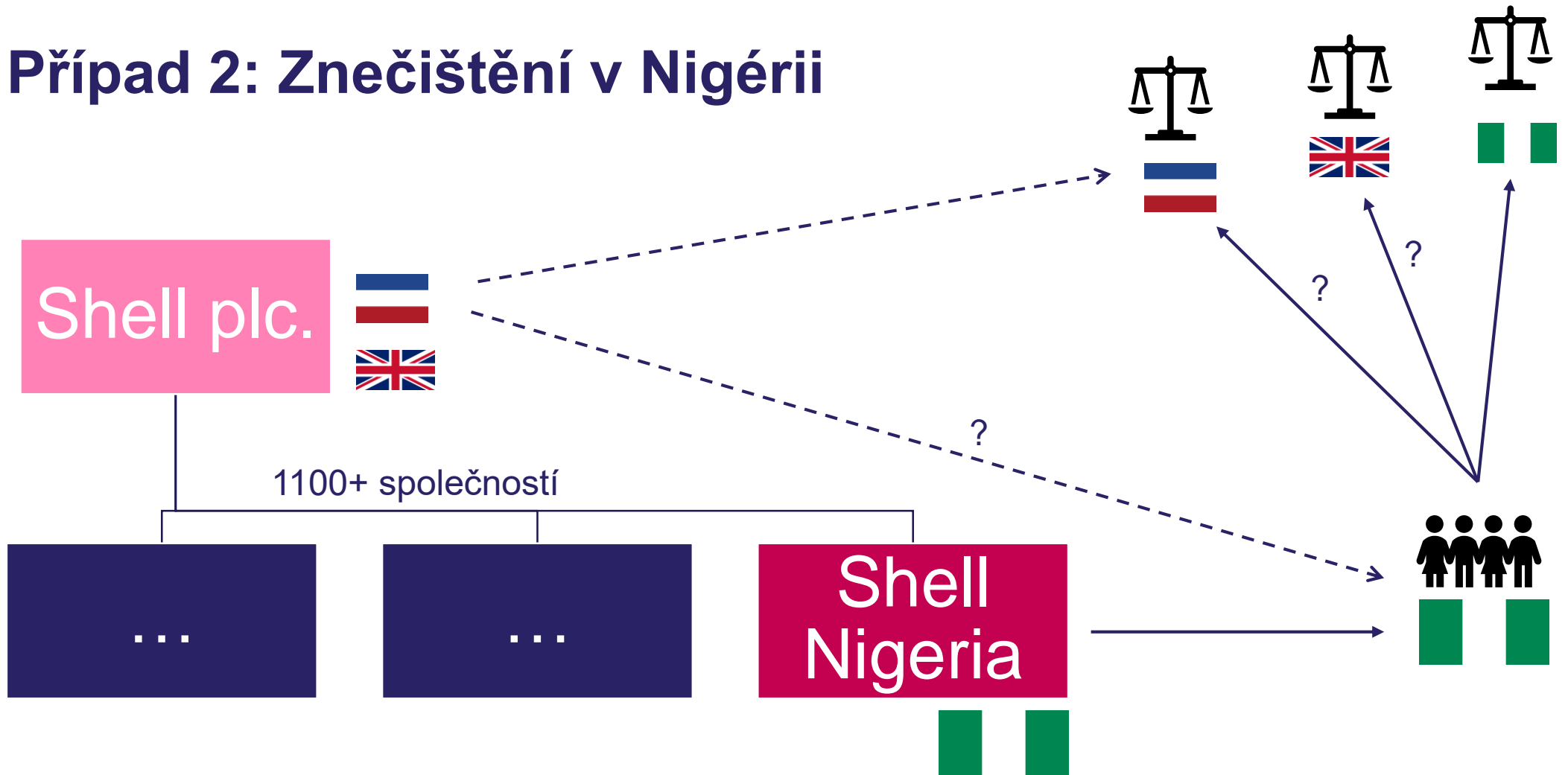
Případ 2: Znečištění v Nigérii

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

Případ 2: Znečištění v Nigérii

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické právo a udržitelnost

Nigérie

- *Gbemre v. SPDC* (2005)
 - Problémy právního státu, vymahatelnost
- *Centre for Oil Pollution Watch (COPW) v. NNPC* (2018)
 - Žaloba ve veřejném zájmu, progres

Nizozemsko

- *Oguru et al. v Shell et al.* (2021)
 - farmáři a NGO
 - Únik ropy 2005 – 2007
 - Náhrada škody a přijetí preventivních opatření
 - Povinnost péče mateřské společnosti
 - Aplikace nigerijského práva

UK

- *Ogale & Bille Communities (Okbapi et al.) v. Shell et al.*
 - Cca 40 000 případů
 - 2021 Nejvyšší soud UK – britské soudy jsou příslušné
 - Shell – dostatečný dohled/kontrola/řízení

Závěr

- **Klimatická spravedlnost**
 - přístup ke spravedlnosti
 - financování
- **Odpovědnost korporací za lidská práva – trend?**
 - Corporate climate responsibility (due diligence)
 - Mezinárodní, evropská, národní úroveň
 - Občanská společnost, soudy
- **Vymahatelnost**

ŮSTAV	STĀTU
A	PRĀVA

Centrum pro klimatické
právo a udržitelnost

Děkuji za pozornost!